

Recension av Bertil Nelsson, *Breven från Tonkin. En svensk främlingslegionär i Indokina (Historiska media 1998)*

Av Peter Danielsson, fil. lic. i historia

[Länk till presentation av Peter Danielsson](#)

Breven från Tonkin är en berättelse om främlingslegionären Martin Sandell och hans äventyrliga 25 år i Indokina.

Historien tar sin början i Ryssby socken utanför Kalmar där det i februari 1858 föds ett tvillingpar som döps till Henning och Martin. De är söner till före detta furiren vid Kalmar regemente Anders Sandell och hans maka Charlotte.

Vid mitten av 1870-talet förvärvar Sandells en gård i Blekinge. Tvillingbröderna lämnar föräldrahemmet vid slutet av årtiondet och beger sig till lantbruksakademin i Ultuna. Här vidtog ett vidlyftigt studentliv. Ödets vindar förde sedan de båda bröderna till Finland där Martin arbetade som förvaltare åt en studiekamrat vid namn Munck. Tvillingbrodern Henning försökte sig på affärsverksamhet. Efter diverse kärleks- och penningtrassel lämnar de båda bröderna helt plötsligt Finland. I ren desperation tar bröderna värvning i franska främlingslegionen och sänds till Indokina. Där avlider Henning 1888 och brodern får ensam kämpa vidare. Legionen ställs alltid inför omänskliga soldatuppdrag och om förbandets krigsinsatser i Indokina sägs det: "En fransk marinsoldat går till sjukhuset för att komma hem, en tonkinesisk skytt för att bli botad, en legionär för att dö".

Martin Sandell avancerar så småningom till sergeant och väljer vid mitten av 1890-talet att tjänstgöra vid de infödda trupperna - la garde indigène. De franska metoderna för att betvinga eventuellt motstånd gick ut på ren terror och Martin menar att om femtio år kommer ingen att vilja se en europé här ute! Och han blev som bekant sannspådd.

Själv försöker Sandell vinna vietnamesernas förtroende. Han satsar på att bli en välvillig fadersgestalt men samtidigt framskymtar det mellan raderna en fader som inte lade fingrarna emellan om så krävdes. Kort sagt, Sandells trupper styrdes med såväl piska som morot.

Totalt sett finns i *Breven från Tonkin* allt: från olycklig kärlek till fasansfulla grymheter i civilisationens namn. Och som läsare undrar jag vad Sandell tänkte på när han tillsammans med några andra officerare samlats till absinttimmen. Kanske gick tankarna till hans livs stora kärlek, Nathalie Munck.

Till grund för skildringen ligger Sandells dagböcker och brev. För sammanställningen svarar Bertil Nelsson och han ger det dokumentära stoffet balans. Alltihop speglar inledningen till en av historiens mest dramatiska konflikter och gör händelserna i Vietnam mer begripliga. *Breven från Tonkin* är en i alla avseenden läsvärd bok.

© [Peter Danielsson](#)